

Proa

J.R.R. TOLKIEN

Contes inacabats de Númenor i la Terra Mitjana

EDICIÓ DE CHRISTOPHER TOLKIEN

Traducció de Dolors Udina

J. R. R. TOLKIEN

CONTES INACABATS DE NÚMENOR
I LA TERRA MITJANA

INTRODUCCIÓ, COMENTARIS, ÍNDEX I MAPES
DE CHRISTOPHER TOLKIEN

Traducció de Dolors Udina

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: juny del 2022

Originalment publicat en anglès per HarperCollins Ltd. amb el títol *Unfinished Tales*
© The Tolkien State Limited i C. R. Tolkien 1980. J. R. R. Tolkien assegura el dret moral
a ser reconegut com l'autor de l'obra.

© de la traducció: Dolors Udina

'Mapa de Beleriand i les Terres del Nord', dibuixat per C. R. Tolkien per a *The Silmarillion* 1977
Mapes de 'Númenor' i 'L'Oest de la Terra Mitjana a la fi de la Tercera Edat', dibuixats
per C. R. Tolkien per a *Unfinished Tales* 1980

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions, SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-923-8
Dipòsit legal: B. 9.953-2022

Composició: Moelmo, SCP

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix
de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució,
comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu
adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

SUMARI

Introducció	7
PRIMERA PART: LA PRIMERA EDAT	27
I. D'en Tuor i de la seva arribada a Góndolin	29
<i>Notes</i>	73
II. Narn i Hin Hurin (La història dels fills d'en Hurin)	80
La infància d'en Turin 80; Les paraules d'en Hurin i Mórgoth 91; La partida d'en Turin 94; En Turin a Dòriath 104; En Turin entre els proscrits 115; D'en Mím el nan 129; El retorn d'en Turin a Dor-lomin 141; L'arribada d'en Turin a Brethil 147; El viatge de na Morwen a na Níenor a Nargòthronnd 151; Na Níenor a Brethil 163; La mort del Glàurung 177; La mort d'en Turin 187	
<i>Notes</i>	195
<i>Apèndix</i>	200
SEGONA PART: LA SEGONA EDAT	215
I. Una descripció de l'illa de Númenor	217
II. Aldàrion i Erendis (L'esposa del mariner)	227
<i>Notes</i>	277
III. La línia d'Élros: reis de Númenor (Des de la Fundació de la Ciutat d'Armenelos fins a la Caiguda)	284
<i>Notes</i>	292
IV. La història de na Galàdriel i en Cèleborn (I d'Àmroth, Rei de Lórien)	297
De na Galàdriel i en Cèleborn 304; Àmroth i Nímrodel 312; L'Eléssar 322	
<i>Notes</i>	328
<i>Apèndix</i>	333

TERCERA PART: LA TERCERA EDAT	347
I. El desastre dels Camps Llirials	349
Les fonts de la llegenda de la mort d'Isildur 355	
<i>Notes</i>	358
<i>Apèndix</i>	367
II. Círión i Éorl i l'amistat de Góndor i Ròhan	371
(i) Els homes del nord i els aurigues 371; (ii) La cavalcada d'Éorl 380;	
(iii) Círión i Éorl 385; (iv) La tradició d'Isildur 395	
<i>Notes</i>	399
III. El quest d'Érebor	411
<i>Notes</i>	419
<i>Apèndix</i>	420
IV. El quest de l'Anell	433
(i) Del viatge dels Genets Negres segons el relat que en Gàndalf	
en feu a en Frodo 433; (ii) Altres versions de la història 438;	
(iii) Sobre en Gàndalf, en Sàrumán i la Comarca 447	
<i>Notes</i>	453
V. Les batalles dels guals de l'Isen	456
<i>Notes</i>	468
<i>Apèndix</i>	472
QUARTA PART: ELS DRÚEDAIN, ELS ISTARI I ELS PALANTIRI	481
I. Els drúedain	483
La pedra fidel 487; Més notes sobre els drúedain 489	
<i>Notes</i>	493
II. Els istari	497
<i>Notes</i>	513
III. Els palantiri	516
<i>Notes</i>	527
ÍNDEX DE NOMS	533

Primera part

LA PRIMERA EDAT

I

D'EN TUOR I DE LA SEVA ARRIBADA A GÓNDOLIN

Na Ríam, dona d'en Huor, vivia amb la gent de la Casa d'en Hàdor; però quan van arribar rumors a Dor-lomin de la Nirnaeth Arnoediad, i ella continuava sense notícies del seu senyor, quedà tan terriblement desconcertada que s'endinsà tota sola als boscos. Hi hauria trobat la mort, si els elfs grisos no haguessin anat a ajudar-la. Perquè hi havia elfs grisos que residien a les muntanyes de l'est del llac Mithrim; i cap allà la portaren, i hi va donar a llum un fill abans de la fi de l'Any de Lamentació.

I na Ríam va dir als elfs:

—Li posarem *Tuor*, car és el nom que escollí el seu pare abans que la guerra s'interposés entre nosaltres. I us prego que el crieu i que el mantingueu ocult sota la vostra responsabilitat; car presagio que serà un gran bé per a elfs i homes. Jo, però, haig d'anar en cerca d'en Huor, el meu senyor.

Els elfs se'n compadiren, però n'hi va haver un, l'Annael, l'únic de tots els que van anar a la guerra que havia tornat de la Nirnaeth, que li va dir:

—Ai, senyora, tots sabem ja que en Huor va caure al costat d'en Hurin, el seu germà; i ara jeu, suposo, a la gran muntanya de morts que els orcs han alçat en el camp de batalla.

Així doncs, na Ríam s'aixecà i abandonà l'habitatge dels elfs, travessà la terra de Mithrim i arribà finalment al Haudh-en-Ndengin, en el desert d'Anfauglith, i s'hi va ajeure per morir. Però els elfs s'encarregaren del nadó d'en Huor, i en Tuor va créixer entre ells; i tenia la pell clara i els cabells daurats com els de la raça del seu pare, i esdevingué alt i valerós, i com que havia estat criat per elfs tenia coneixements i habilitats no inferiors a les dels prínceps dels edain abans que la ruïna caigués sobre el nord.

Però, amb el pas dels anys, la vida de l'antic poble de Hithlum, dels que encara hi vivien, elfs o homes, es va tornar encara més dura i arriscada. Perquè, com s'explica en algun altre lloc, Mórgoth va incomplir els seus pactes amb els orientals que l'havien servit i els va negar les riques terres de Beleriand que ells cobejaven, i va portar aquest poble malvat cap a Hithlum, i els ordenà de viure allà. I encara que ja no estimaven Mórgoth, el servien encara temorosos, i odiaven tot el poble èlfic; i menyspreaven les romanalles de la Casa d'en Hador (els vells, les dones i els nens, especialment) i els oprimien, i es casaven amb les seves dones a la força, i els prenien les terres i els béns, i esclavitzaven els seus fills. Els orcs recorrien aquella terra al seu caprici, i encalçaven els elfs que encara hi havia fins a les fortaleses de les muntanyes, i en van dur molts de captius a les mines d'Àngband per fer-los treballar d'esclaus de Mórgoth.

Així doncs, l'Annael portà la seva gent petita a les cavernes d'Androth, i hi digué una vida dura i cautelosa, fins que en Tuor arribà als setze anys i esdevingué fort i capaç de manejar armes, la destal i l'arc dels elfs grisos; i el relat dels pesars del seu poble li enardí el cor, i es delia per marxar i venjar-los en els orcs i els orientals. Però l'Annael li ho prohibí.

—Crec que el teu destí és molt lluny d'aquí, Tuor fill d'Huor —va dir ell—. I aquesta terra no serà alliberada de l'ombra de Mórgoth fins que sigui enderrocat el Thangoròdrim. Estem, doncs, decidits a renunciar-hi per fi, i marxar cap al sud; i tu vindràs amb nosaltres.

—Però com escaparem de la xarxa dels nostres enemics? —va dir en Tuor—. Perquè sens dubte s'adonaran de la partida de tanta gent.

—No marxarem obertament per la terra —va dir l'Annael—, i si tenim bona sort arribarem al camí secret que nosaltres anomenem Annon-in-Gelydh, la Porta dels Nórdor: perquè fou feta per l'habilitat d'aquest poble, fa molt temps, a l'època d'en Turgon.

En Tuor s'estremí en sentir aquest nom, si bé no sabia per què; i va preguntar a l'Annael sobre en Turgon.

—És fill de Fingolfin —va dir l'Annael—, i és considerat l'Alt Rei dels nórdor des de la caiguda d'en Fingon. Perquè encara viu, el més temut dels enemics de Mórgoth, i va escapar de la ruïna de la Nir-

naeth quan en Hurin de Dor-lomin i en Huor, el teu pare, defensaren al seu darrere els passos del Sírion.

—Aleshores aniré a cercar en Turgon —va dir en Tuor—, perquè ben segur que em prestarà ajut en consideració al meu pare.

—No ho pots fer —va dir l'Annael—. Perquè la seva fortalesa és oculta als ulls d'elfs i homes, i no podem saber on és. Dels nòldor, potser n'hi hagi que sàpiguen el camí per arribar-hi, però no el diran pas a ningú. Malgrat tot, si vols parlar amb ells, vine amb mi, perquè als ports del sud podries trobar-te viatgers del Regnat Ocult.

Així s'esdevingué que els elfs abandonaren les cavernes d'Androth, i en Tuor se n'anà amb ells. Però els enemics mantenien vigilància sobre els seus habitatges, i no trigaren a adonar-se de la seva marxa; i no eren gaire lluny de les muntanyes, camí de la plana, quan els assaltà una nombrosa força d'orcs i d'orientalencs, i s'escamparen per tot arreu, fugint cap a la foscor de la nit. Però el cor d'en Tuor s'encengué amb el foc de la batalla, i no va fugir, sinó que, noi com era, va brandir la destral com son pare abans que ell, i lluità llarga estona i en matà molts que l'investien; però a la fi fou reduït i capturat i el portaren davant de Lorgan l'orientalenc. Heus ací que aquest Lorgan era considerat el capità dels orientalencs i pretenia governar tot Dor-lomin com un feu sota Mórgoth; i va convertir en Tuor en el seu esclau. Dura i amarga fou llavors la seva vida; perquè en Lorgan es complaïa tractant en Tuor pitjor encara per ser de la família dels antics senyors, i mirava de vinclar, si podia, l'orgull de la Casa d'en Hàdor. Però en Tuor va tenir seny, i suportà tots els dolors i els sarcasmes amb paciència expectant, de manera que amb el temps la seva càrrega fou alleujada, i almenys no el mataben de gana, com a molts dels infeliços esclaus d'en Lorgan. Perquè era fort i astut, i en Lorgan carregava bé de feina les seves bèsties mentre eren joves i podien treballar.

Però després de tres anys d'esclavitud, en Tuor veié per fi una oportunitat de fugir. Ara ja havia assolit la seva estatura màxima, i era més alt i més àgil que cap dels orientalencs; i havent estat enviat amb altres esclaus en missió de treball cap als boscos, es girà sobtadament cap als guàrdies, els matà amb una destral i fugí cap a les muntanyes.

Els orientalencs l'encalçaren amb gossos, però debades; perquè gairebé tots els gossos d'en Lorgan eren amics seus, i si se'l trobaven, l'amanagaven i després corrien cap a casa tot obeint les seves ordres. Així arribà finalment de retorn a les cavernes d'Androth, i hi visqué tot sol. I durant quatre anys fou un proscrit a la terra dels seus pares, trist i solitari; i el seu nom era temut, perquè anava tot sovint a terres estrangeres, i va matar molts dels orientalencs que es va trobar. Després van posar preu al seu cap; però no gosaven acostar-se al seu amagatall, ni tan sols amb gran quantitat d'homes, perquè temien el poble dels elfs, i defugien les cavernes on ells havien viscut. Tanmateix, diuen que els viatges d'en Tuor no tenien un propòsit de venjança, sinó que anava buscant sempre la Porta dels Nòldor, de la qual li havia parlat l'Annael. Però no la va trobar, perquè no sabia on cercar-la, i els pocs elfs que encara quedaven per les muntanyes no n'havien sentit a parlar mai.

Ara en Tuor sabia que, si bé encara l'afavoria la fortuna, a la llarga els dies d'un proscrit estaven comptats, i són sempre pocs i sense esperança. Tampoc no estava disposat a viure per sempre més com un salvatge a les muntanyes sense cases, i el seu cor l'empenyia sempre a grans gestes. En això, diuen, es mostrava el poder d'Ulmo. Perquè reuní totes les aigües que passaven per Beleriand, i tots els corrents que corrien per la Terra Mitjana camí del Gran Mar eren per a ell missatgers, tant d'anada com de tornada; i també mantenia l'amistat, d'antic, amb en Círdam i els mestres d'aixa a les Goles del Sírion.¹ I en aquest temps Ulmo parava especial atenció als destins de la Casa d'en Hàdor, perquè tenia propòsits de fer-li jugar un paper molt important en els seus projectes de socors als exiliats; i coneixia bé el tràngol d'en Tuor, car l'Annael i molts dels seus havien aconseguit escapar-se de Dor-lomin i havien arribat finalment a en Círdam, en el sud llunyà.

Així va ser que un dia de començaments d'any (el vint-i-tres des de la Nirnaeth) en Tuor estava assegut al costat d'una font que degotava a la porta de la caverna on vivia; i va mirar a l'est cap a l'ennuvo-

lada posta de sol. El cor li digué llavors que no podia esperar més, que s'havia d'alçar i marxar.

—Ara abandonaré la terra grisa dels meus parents, que ja no existeixen —crià—, i aniré a la recerca del meu destí! Però, cap a on aniré? Molt de temps he buscat la Porta, i no l'he trobada.

Aleshores va agafar l'arpa que sempre duia, hàbil com era per fer-ne sonar les cordes, i sense parar compte al perill de la seva clara veu en els ermots entonà una cançó dels elfs del nord composta per enlairar els esperits. I, mentre cantava, el pou que tenia als peus trencà el bull i l'aigua pujà fins a vessar-se, i pel rocós pendís de davant seu va començar a baixar sorollosament un rierol. I en Tuor ho interpretà com un senyal, i s'alçà tot d'una i el seguí. Així davallà de les altes muntanyes de Mithrim i entrà a la plana del nord de Dor-lomin; i el torrent s'anava engreixant mentre ell el seguia cap a l'oest, fins que al cap de tres dies va poder albirar a l'oest les llargues carenes grises d'Èred Lomin, que en aquestes regions anaven cap al nord i cap al sud tot tancant les llunyanes terres costaneres de les Costes occidentals. Mai, en tots els seus viatges, no havia arribat en Tuor a aquelles muntanyes.

Ara la terra es tornava un altre cop més clivellada i pedregosa a mesura que s'acostava a les muntanyes, que no trigaren a alçar-se davant dels peus d'en Tuor, i el corrent avançava seguint un solc enfonSAT en la pedra. Però quan queia la nit del tercer dia del seu viatge, en Tuor va trobar un mur de roca davant seu, i tenia una obertura com un gran arc; i el corrent s'hi escolà i es perdé. En Tuor se sentí defallir, i digué:

—Heus aquí com m'ha enganyat l'esperança! El senyal a les muntanyes m'ha dut només a un cau fosc al bell mig de la terra dels meus enemics. —I amb el cor gris s'assegué entre les roques a la riba alta del rierol, en vetlla sense foc tot al llarg de l'amarga nit; perquè era encara el mes de Súlimë, i no havien arribat els aires de primavera a aquella terra llunyana del nord, i de l'est bufava un vent gelat.

Però quan la llum del sol naixent brillava pàl·lida a les boires llunyanes de Mithrim, en Tuor sentí veus, i mirant avall va veure amb sor-

presa dos elfs que feien camí per les aigües superficials; i quan pujaven els esglaons cisellats a la riba, en Tuor es posà dempeus i els cridà. Tot d'una tragueren les espases relluents i es dirigiren cap a ell. Llavors va veure que sota la capa grisa duïen cota de malles; i el meravellà que fossin més bells i més ferotges a causa de la llum dels seus ulls que cap dels elfs que havia conegut abans. Es quedà palplantat tot esperant-los; però quan els elfs van veure que no duia cap arma, i que estava tot sol i els rebia parlant la llengua èlfica, van embeinar les espases i li van parlar amb cortesia. I un d'ells va dir:

—Som en Gèlmir i l'Arminas, del poble de Finarfin. ¿No ets tu un dels edain de l'antigor que vivien en aquestes terres abans de la Nirnaeth? I exactament de la nissaga d'en Hàdor i en Hurin em sembles, car així ho testimonia l'or del teu cap.

I en Tuor respongué:

—Sí, soc en Tuor, fill de Huor, fill de Gàldor, fill de Hàdor; però ara vull deixar aquesta terra on soc un proscrit i un desheretat.

—Doncs si el que vols és fugir i trobar els ports del sud —digué en Gèlmir—, els peus t'han guiat pel bon camí.

—Això pensava —digué en Tuor—. Perquè he seguit una deu sobtada d'aigua a les muntanyes, fins que s'ha ajuntat amb aquest corrent traïdor. Però ara ja no sé cap a on anar, perquè s'ha escolat per la foscor.

—A través de la foscor podem arribar a la llum —va dir en Gèlmir.

—Tanmateix, val més caminar sota el Sol si és possible —digué en Tuor—. Però ja que sou d'aquell poble, digueu-me si podeu on és la Porta dels Nórdor. Perquè l'he cercat molt de temps, d'ençà que l'Annael, el meu pare adoptiu dels elfs grisos, me'n va parlar.

Els elfs es van posar a riure, i van dir:

—La teva recerca s'ha acabat, perquè acabem de passar la Porta. La tens al davant! —I van assenyalar l'arc dins del qual havia entrat l'aigua—. Ara, vine! A través de la foscor arribaràs a la llum. Et guiarem pel camí, però no et podem acompanyar gaire lluny; perquè ens han enviat a les terres de les quals partirem amb una missió urgent.

—Però no pateixis — li digué en Gèlmir—: tens un gran destí escrit al front, i et durà molt lluny d'aquestes terres, molt lluny de la Terra Mitjana, tal com ho veig.

Llavors en Tuor seguí els nórdor escales avall i va caminar per l'aigua freda fins que van entrar a la penombra més enllà de l'arc de pedra. I aleshores en Gèlmir va treure una d'aquelles llànties que tanta anomenada havien donat als nórdor; perquè eren fetes d'or de Vàlinor, i ni el vent ni l'aigua no podien apagar-les, i quan no estaven cobertes irradiaven la clara llum blava d'una flama empresonada en cristall blanc.² Ara, amb la llum que en Gèlmir sostenia damunt del seu cap, en Tuor va veure que el riu començava a baixar sobtadament per un suau pendent que duia a un gran túnel, però al costat del seu curs hi havia llargs trams d'escales excavades a la roca que portaven a una foscor profunda més enllà del raig de llum.

Quan van haver arribat als peus dels ràpids es quedaren sota una gran cúpula de pedra, i allà el riu davallava amb una abrupta caiguda i amb un soroll que ressonava a la volta, i continuava després per sota d'un altre arc cap a un túnel més llunyà. Al costat de les cascades s'aturaren els nórdor, i acomiadaren en Tuor.

—Ara nosaltres hem de tornar i fer el nostre camí a tot córrer —va dir en Gèlmir—; perquè assumptes de gran risc s'agiten a Beleriand.

—Ha arribat l'hora, doncs, en què en Turgon ha de sortir? —digué en Tuor.

Els elfs el van mirar sorpresos.

—Aquest és un assumpte que afecta els nórdor més que no pas els fills dels homes —va dir l'Arminas—. Què saps tu d'en Turgon?

—Ben poc —digué en Tuor—; tret que el meu pare el va ajudar a escapar-se de la Nirnaeth i que en la seva fortalesa oculta perviu l'esperança dels nórdor. Tot i així, si bé no en sé el perquè, quan sento el seu nom em fa un salt el cor, i em puja als llavis. I si per mi fos, aniria a buscar-lo en comptes de seguir aquest obscur camí de terror. Llevat, potser, que aquest camí secret condueixi al lloc on viu.

—Qui sap —respongué l'elf—. Perquè com que el lloc on viu en Turgon és ocult, també ho són els camins que hi arriben. Jo no els

conec, per bé que els he cercat molt de temps. Tot i que si els cone-
gués tampoc no te'ls revelaria, ni a tu ni a cap dels homes.

Tanmateix en Gèlmir va dir:

—Però he sentit que la teva Casa gaudeix dels favors del Senyor de les Aigües. I si els seus designis et porten a en Turgon, ben segur que hi arribaràs, vagis cap a on vagis. Ara segueix el camí al qual et portà l'aigua de les muntanyes, i no temis. No caminaràs gaire temps en la foscor. Adeu! I no pensessis que la nostra trobada ha estat casual, perquè l'Habitant de les Profunditats mou encara moltes coses en aquesta terra. *Anar kaluva tielyanna!*³

Amb això els nòldor feren mitja volta i tornaren a pujar les llargues escales, però en Tuor restà quiet fins que s'esfumà la llum de la llàntia, i es quedà sol en una foscor més profunda que la nit entre el fragor de les cascades. Aleshores, feu el cor fort, recolzà la mà esquerra a la paret de roca i va avançar a les palpentes, a poc a poc al començament, després més de pressa, fins que es va acostumar a la foscor i no va trobar res que l'aturés. I al cap de molta estona, o així li ho semblà a ell, quan estava cansat però sense ganes de descansar dins del túnel negre, va veure una llum a la llunyania; i tot alleugerint el pas va arribar a una estreta clivella, va seguir el sorollós escórrec entre els murs inclinats i es va endinsar en un vespre daurat. Perquè havia arribat a una gorja profunda amb els alts flancs escarpats, i anava exactament cap a l'oest; i davant seu el sol que es ponia, bo i davallant per un cel clar, resplendia dins la gorja i n'acariciava els murs amb un foc groc, i les aigües del riu centellejaven com l'or quan es trencaven escumejant sobre moltes pedres relluents.

En aquest indret profund, en Tuor continuà endavant amb gran esperança i meravella, i trobà un camí sota la paret del sud, on hi havia un llarg i estret sorral. I quan arribà la nit, i el riu corria endavant ocult, tret d'un llambreig d'alts estels que s'emmirallaven en foscos bassals, s'ajagué a dormir, perquè no tenia cap por al costat d'aquella aigua, per la qual corria el poder d'Ulmo.

Amb l'arribada del dia va continuar fent camí sense pressa. El sol s'enlairava al seu darrere i es ponia al davant, i quan l'aigua escumejava entre les pedres o davallava per sobtades cascades, al matí i al

vespre es teixien arcs de Sant Martí a través del corrent. Per aquest motiu anomenà aquella gorja Cirith Nínniach.

Així doncs, en Tuor viatjà lentament durant tres dies, bevent l'aigua fresca però sense desig de menjar, encara que hi havia molts peixos que resplendien com l'or i l'argent, o que lluien els colors de l'arc iris a l'esquena. I al quart dia el canal s'eixamplà, les parets es van fer més baixes i menys escarpades; però el riu corria més profund i amb més força, perquè ara l'evoltaven altes muntanyes als dos costats que fornien Cirith Nínniach d'aigua fresca que queia en cascades relluents. Llarga estona restà assegut en Tuor tot contemplant els remolins del corrent i escoltant la seva veu interminable, fins que es tornà a fer de nit i els estels lluien freds i blancs en el fosc caminó de cel damunt d'ell. Aleshores es posà a cantar, i feu sonar les cordes de la seva arpa, i per damunt del soroll de l'aigua el so de la seva cançó i la dolça emoció de l'arpa ressonaven a la pedra i es multiplicaven, i continuà el camí tot cantant a les muntanyes vestides de nit fins que tota la terra buida fou plena de música sota els estels. Perquè, encara que no ho sabia, en Tuor arribava ara a les Muntanyes Ressonants de Làmmoth, a la vora de l'estuari de Drengist. Allí havia arribat en Fëanor molt temps abans per mar, i les veus del seu exèrcit foren engolides per un poderós clamor sobre les costes del nord abans que sortís la Lluna.⁴

Aleshores en Tuor, ple de sorpresa, deixà de cantar, i lentament morí la música a les muntanyes, i es feu el silenci. I llavors, enmig del silenci, va sentir a l'aire un crit estrany; i no sabia de quina criatura podia ser aquell crit. Ara deia: «És la veu d'un follet», ara: «No, és una bestiola que es lamenta en els erms»; i després, en tornar-la a sentir, va dir: «Deu ser el crit d'un ocell temorós de la nit que jo no conec». I li va semblar un so afligit, i tanmateix el seu únic desig era sentir-lo i seguir-lo, perquè el cridava, no sabia des d'on.

L'endemà al matí va sentir la mateixa veu damunt del cap, i en alçar els ulls va veure tres grans aus blanques que volaven gorja avall contra el vent de l'oest, amb les fortes ales relluents sota el sol acabat de sortir, i en passar-li pel damunt van gemegar. Així doncs, contemplà per primer cop les grans gavines tan estimades pels tèleri. Ales-

hores en Tuor s'alçà per seguir-les, i per poder veure millor cap a on volaven va pujar al turó que tenia a mà esquerra i es quedà palplantat al capdamunt, i va sentir a la cara un gran vent de l'oest; i els cabells se li van eriçar. Va tornar a beure d'aquell aire nou, i va dir: «Aquest aire m'enlaira el cor com un glop de vi fresc!». Però no sabia que el vent venia fresc del Gran Mar.

Ara en Tuor continuà endavant, a l'encalç de les gavines, molt per damunt del riu; i a mesura que avançava els flancs de la gorja s'anaven ajuntant novament, i va arribar a un canal estret, ple d'un gran estrèpit d'aigua. I, en mirar a baix, en Tuor cregué veure una gran meravella, perquè una riuada salvatge sortia de l'estret i lluitava amb el riu, que continuava avançant, i una onada s'alçà com un mur gairebé fins al cim del penya-segat, coronada amb crestes d'es-cuma que voleiaven al vent. Després el riu va ser empès cap enrere i la nova riuada va córrer sorollosament canal amunt, negant-lo amb aigües profundes, i en passar les pedres que rodolaven feien un soroll de tempesta. Així, gràcies al crit de les aus marines, és com se salvà en Tuor de la mort per culpa de la marea ascendent; i la marea era molt alta degut a l'estació de l'any i als grans vents del mar.

Però ara en Tuor estava consternat per la fúria de les aigües estranyes, i se n'allunyà i anà cap al sud, i per tant no va arribar a les llargues costes de l'estuari de Drengist, sinó que caminà encara uns dies per un terreny escabrós nu d'arbres; i hi bufava un vent marí, i tot allò que hi creixia, herbes o matolls, s'inclinava cap a l'alba a causa de la prevalença d'aquell vent de l'oest. D'aquesta manera entrà en Tuor dins dels límits de Nevrast, on ell havia viscut; i a la fi, sense adonar-se'n (perquè els penya-segats del marge del terreny eren més alts que els pendents de l'interior), arribà sobtadament al negre caire de la Terra Mitjana i veié el Gran Mar, Belegaer el Sense Riba. I en aquella hora el sol es pongué més enllà del cercol del món, i en Tuor restà tot sol damunt el turó amb els braços estesos, i un gran anhel li omplí el cor. Diuen que va ser el primer dels homes que va

arribar al Gran Mar, i que ningú, tret dels eldar, no ha sentit mai més profundament l'anhel que desperta.

En Tuor es va quedar molts dies a Nevrast, i estava content, perquè aquella terra, encerclada per muntanyes al nord i a l'est i a la vora del mar, era més suau i més acollidora que les planes de Hithlum. Estava molt avesat a viure sol com un caçador en el bosc, i no li mancava menjar; perquè era plena primavera a Nevrast, i l'aire anava ple del soroll dels ocells, tant d'aquells que vivien en multituds sobre les costes com d'aquells que abundaven als pantans de Linaewen, al bell mig de les terres baixes; però en aquells temps no se sentien en aquella solitud les veus d'elfs o d'homes.

A les vores de la gran llacuna arribà en Tuor, però les aigües eren fora del seu abast, a causa dels amples fanguers i els atapeïts boscos de canyís que les envoltaven; i ben aviat va fer mitja volta i retornà a la costa, perquè el Mar l'atreïa, i no estava disposat a viure gaire temps en un lloc on no li fos possible de sentir el soroll de les onades. I a la costa trobà en Tuor per primer cop traces dels antics nòldor. Perquè entre els alts penya-segats de Drengist hi havia moltes coves i badies a cobert, amb platges d'arena blanca entre les negres roques relluents, que menaven a indrets on en Tuor trobava tot sovint sinuoses escales esculpides en la pedra viva; i a la vora de l'aigua hi havia molls ruïnosos, construïts amb grans blocs tallats de les muntanyes, on en altres temps havien amarrat vaixells èlfics. En aquelles regions romangué en Tuor molt de temps, contemplant el mar sempre canviant, mentre a través de la primavera i de l'estiu l'any avançava lentament, i la foscor s'aprofundia a Beleriand, i el fat de Nargòthronnd s'apropava.

I, potser, els ocells veieren des de lluny l'hivern nefast que havia de venir;⁵ perquè aquells que solien anar al sud es reuniren aviat per partir, i d'altres que acostumaven a viure al nord van sortir de casa seva per anar a Nevrast. I un dia, quan en Tuor estava assegut a la costa, va sentir l'ímpetu i el xiulet d'unes grans ales, i mirà enlaire i veié set cignes blancs que volaven en forma de tascó cap al sud. Però

quan arribaren damunt d'ell s'aturaren, i volaren sobtadament en picat per amarar amb una gran esquitxada i agitament d'aigua.

Ara bé, en Tuor era un amant dels cignes, que coneixia dels grisos bassals de Mithrim; i, a més a més, el cigne havia estat el símbol de l'Annael i del seu poble. S'aixecà, doncs, per rebre les aus, i les cridà, meravellat en observar que eren més grans i més orgulloses que cap de les que havia vist mai; però batien les ales i proferien crits hostils, com si estiguessin empipades amb ell i el volguessin allunyar de la costa. Llavors, amb gran xivarri s'enlairaren novament de l'aigua i li volaren per damunt del cap, de manera que l'ímpetu de les ales el bufetejava com un vent xiulant, i rodant en un alt cercle ascendiren per l'aire i marxaren cap al sud.

Llavors en Tuor cridà ben alt:

—Això és un altre senyal que he estat aquí massa temps. —I tot d'una pujà dalt del penya-segat i des d'allí contemplà els cignes encara pujant; però quan es girà cap al sud i es disposà a seguir-los, desaparegueren volant ràpidament.

Ara en Tuor viatjà cap al sud seguint la costa durant set dies sencers, i cada matí el despertava a l'alba l'ímpetu de les ales damunt seu, i cada dia els cignes desapareixien quan ell es disposava a seguir-los. I a mesura que avançava, les grans muntanyes es tornaven més baixes, i els cims eren ben coberts d'herbei florit; i cap a l'est hi havia boscos que s'esgrogueïen amb el declivi de l'any. Però al davant, cada cop més a prop, va veure una carena de grans muntanyes que li barraven el pas i acabaven en una alta muntanya a l'oest: una torre fosca coronada per un núvol s'alçava sobre unes poderoses espatlles, per damunt d'un gran cap verd que s'endinsava en el mar.

Aquelles muntanyes grises eren certament els contraforts occidentals d'Èred Wethrin, la tanca nord de Beleriand, i la muntanya era el puig Taras, la més occidental de les torres d'aquella terra i la primera que albiraria un mariner des de moltes milles mar endins, en acostar-se a les costes mortals. Sota aquells llargs vessants havia viscut en Turgon en temps passats, als palaus de Vinyamar, la més

antiga de totes les obres de pedra construïdes pels nórdor a les terres del seu exili. Allí continuava dreta, desolada però resistent, damunt les altes terrasses que miraven al mar. Els anys no l'havien sacsejat, i els servents de Mórgoth n'havien passat de llarg; però el vent, la pluja i la rosada l'havien esculpit, i sobre els cavallons dels seus murs i les grans pedres del seu terrat hi havia un gran nombre de plantes verd-grises que vivien de l'aire salí i creixien, fins i tot, a les esquerdes de la pedra estèril.

* * *

En Tuor arribà a les ruïnes d'un camí perdut, i va passar entre túmuls verds i pedres inclinades, i així és com quan el dia declinava arribà a l'antic recinte, amb els seus patis alts i ventosos. No hi havia cap besllum de temor o de mal, però l'envaí un respecte reverencial pensant en tots aquells que hi havien viscut i n'havien marxat, ningú no sabia a on: el poble orgullós, immortal però sentenciat, vingut de molt lluny més enllà del mar. I es va girar i va mirar, com tan sovint havien mirat els seus ulls, més enllà de la resplendor de les aigües intranquilles, fins on li arribava la vista. Després es tornà a girar i va veure que els cignes havien aterrat a la terrassa més alta, i es va quedar inquiet davant la porta occidental del recinte; i ells feien batre les ales, i li semblava que el convidaven a entrar. En Tuor, doncs, pujà les amples escales, ara mig ocultes entre l'herbei i els colitxos, passà per sota la poderosa llinda i entrà a les ombres de la casa d'en Turgon; i arribà finalment a una sala d'altres columnes. Si des de fora li havia semblat immensa, ara de dins li semblava vasta i meravellosa, i per respecte desitjà no despertar el ressò en la seva buidor. No hi podia veure res, tret d'un gran setial en una punta de l'est damunt d'una tarima, i amb tota la suavitat que li fou possible s'hi anà acostant; però el so dels seus peus sonava sobre el paviment com els passos del destí, i els ressons el precedien al llarg dels passadissos amb columnes.

Mentre era davant la gran butaca en la penombra, i observava que estava feta amb una sola pedra i que tenia estranys signes escrits, el sol que es ponía arribà al nivell d'una finestra alta que hi havia sota el frontó occidental, i un raig de llum anava a topar contra la paret de davant seu, i resplendia com si fos de metall brunyit. Llavors en Tuor veié fascinat que a la paret de darrere el setial hi havia un escut i una gran cota de malles, i un elm i una llarga espasa embeinada. La cota de malles relluïa com si fos feta de plata sense tatxa, i el raig de sol l'embellia amb espurnes d'or. Però l'escut era d'una forma estranya als ulls d'en Tuor, perquè era llarg i afuat; i la superfície era blava i enmig de l'emblema tenia gravada l'ala d'un cigne blanc. Llavors en Tuor parlà, i la seva veu sonà com un rept en el terrat: «Per aquest senyal em posaré aquestes armes, i caurà sobre mi el fat que elles porten». ⁶ I va alçar l'escut i el trobà més lleuger i manejable que no pensava; perquè semblava fet de fusta, però amb gran habilitat els ferrers èlfics l'havien cobert de plaques de metall, fortes i tanmateix fines com làmines, que el preservaven dels cucs i del clima.

Després en Tuor es posà la cota de malles i es cobrí el cap amb l'elm, i se cenyí l'espasa; negres eren la beina i el cinturó, amb fermalls d'argent. Així armat va sortir del recinte d'en Turgon i es quedà palplantat a les altes terrasses del Taras sota la llum vermella del sol. No hi havia ningú per veure'l mirar cap a l'oest, resplendent d'argent i d'or, i no sabia que en aquell moment tenia l'aspecte d'un dels poderosos d'occident, d'algú capaç de ser el pare dels reis dels homes més enllà del Mar, com era certament el seu destí; ⁷ però en posar-se aquelles armes s'esdeingué un canvi en en Tuor fill de Huor, i se li engrandí el cor. Quan travessà les portes per sortir, els cignes li feren una reverència, i tot arrencant-se cadascun d'ells una gran ploma de les ales, les hi oferiren i després recolzaren els llargs colls sobre la pedra als seus peus; i ell va agafar les set plomes i les va posar a la cresta del seu elm, i tot seguit els cignes s'enlairaren i volaren cap al nord en la posta, i en Tuor no els veié més.

Ara en Tuor sentia que els peus el portaven cap a l'arena del mar, i va baixar per unes llargues escales a un ample sorral a la cara nord de Taras-ness; i mentre caminava va veure que el sol s'internava en un gran núvol negre que pujava pel límit del mar enfosquit; i el fred augmentava, i se sentia una agitació i un murmuri com si s'acostés una tempesta. I en Tuor restà dret a la sorra, i el sol era com un foc que fumejava darrere l'amenaça del cel; i li va semblar que es congriava una gran onada a la llunyania i que rodolava cap a la terra, però la meravella el tenia palplantat, i continuà immòbil. I l'onada se li acostà, i anava coronada d'una boira d'ombra. Llavors, de sobte, s'arriassà, es trencà, i s'espargí cap endavant en llargs braços d'escuma; però allí on havia trencat l'onada s'enlairava, fosca i a contrallum de la tempesta que s'anava formant, una figura vivent de gran alçada i majestuositat.

Aleshores en Tuor feu una reverència, perquè li semblava estar contemplant un rei poderós. Duia una corona alta com d'argent, de la qual li queien els llargs cabells com escuma lluent en la foscor; i quan es tirà enrere el gris mantell que l'envoltava com una boira, oh meravella!, portava una flamant cota de malles, ajustada com la pell d'un peix, i una túnica verd profund que llambregava i parpellejava amb foc marí mentre s'acostava lentament cap a la terra. D'aquesta manera l'habitant de les profunditats, a qui els nórdor deien Ulmo, Senyor de les Aigües, es mostrà a en Tuor, fill de Huor, de la Casa d'en Hàdor sota Vinyamar.

No va posar el peu a la costa, sinó que, dret sobre l'ombrívol mar, amb l'aigua fins als genolls, es dirigí a en Tuor, i la llum dels seus ulls i el so de la seva profunda veu, que semblava sortir dels fonaments del món, omplí en Tuor de temor i el feu llançar-se a terra.

—Aixeca't, Tuor, fill de Huor! —digué Ulmo—. No temis la meva ira, si bé fa molt temps que et crido debades; i després d'haver-te fet emprendre el camí, has trigat molt a arribar fins aquí. A la primavera, hauries d'haver vingut; però ara s'acosta un hivern nefast de la terra de l'enemic. Has d'aprendre a fer via; l'agradable camí que havia decidit per a tu s'ha de canviar. Perquè els meus consells han estat desatesos,⁸ i un gran mal avança per la vall del Síron, i ja s'ha interposat un exèrcit d'enemics entre tu i el teu objectiu.

—Quin és, doncs, el meu objectiu, senyor?

—Aquell que sempre ha buscat el teu cor —correspongué Ulmo—: trobar en Turgon, i contemplar la ciutat oculta. Perquè vas vestit així per ser el meu missatger, amb les armes que fa molt de temps jo havia determinat. Tanmateix, ara hauràs de passar perills sota l'ombra. Embolica't amb aquesta capa, i no te la treguis fins a haver arribat a la fi del viatge.

Llavors a en Tuor li va semblar que Ulmo partia el seu mantell gris i n'hi llançava un tros, i en caure-li al damunt era una gran capa en la qual podia embolicar-se totalment de cap a peus.

—Així hauràs de caminar sota la meva ombra —va dir Ulmo—. Però no romancegis més; perquè a les terres d'Anar i en els focs de Mélkor, l'ombra no resistirà. Portaràs el meu missatge?

—Ho faré, senyor —digué en Tuor.

—Llavors et posaré paraules a la boca perquè les diguis a en Turgon —va dir Ulmo—. Però primer t'alliçonaré, i sentiràs algunes coses que cap home no ha sentit mai, què dic cap home, ni tan sols els més poderosos dels eldar. —I Ulmo parlà a en Tuor de Vàlinor i del seu enfosquiment, de l'exili dels nórdor, del Fat de Mandos, i de l'ocultació del Reialme Benaventurat—. Però, compte! —li digué—, que en l'armadura del Fat (com en diuen els fills de la Terra) hi ha sempre una esclatxa, i a les parets del Destí una bretxa, fins a la consumació plena, a la qual vosaltres dieu la Fi. Així serà mentre jo hi sigui, una veu secreta que contradiu i una llum allà on fou decretada la foscor. Per tant, encara que en aquests temps de foscor semblo contradir la voluntat dels meus germans, els senyors d'occident, aquest és el meu paper entre ells, el paper que em fou adjudicat abans de la creació del món. Tanmateix el destí és fort, i l'ombra de l'enemic s'allargassa; i jo estic empetitit, fins al punt que ara a la Terra Mitjana no soc més que un murmuri secret. Les aigües que corren cap a l'oest s'assequen, i les seves fonts són enverinades, i el meu poder s'enretira de la terra; perquè elfs i homes es tornen cecs i sords a mi per causa del poder de Mélkor. I ara la Maledicció de Mandos s'afanya a acomplir-se, i totes les obres dels nórdor han de morir, i tota esperança per ells construïda ha de ser enderrocada. Només queda l'últi-

ma esperança, l'esperança que no han previst ni han preparat. I aquesta esperança rau en tu; perquè jo ho he decidit.

—Així doncs, ¿en Turgon no s'enfrontarà a Mòrgoth, com esperen encara tots els eldar? —va dir en Tuor—. I què voleu de mi, senyor, si arribo fins a en Turgon? Perquè encara que estic certament disposat a fer com el meu pare i donar suport a aquest rei en la necessitat, de poc puc servir jo, un home mortal sol, entre tants membres, i tan valents, de l'alt poble d'occident.

—Si jo he decidit d'enviar-t'hi, Tuor, fill de Huor, no creguis que la teva espasa és indigna de la missió. Perquè els elfs recordaran sempre el valor dels edain mentre es perllonguin les edats, meravellats que prodiguin tanta vida tot i tenir-ne tan poca a la terra. Però no és només pel teu valor que t'hi envio, sinó per portar al món una esperança que ultrapassa la teva visió, i una llum que travessarà la foscor.

I a mesura que Ulmo deia aquestes coses va anar creixent el murmur de la tempesta fins a esdevenir un gran crit, i el vent es desfermà, i el cel s'ennegrí; i el mantell del Senyor de les Aigües s'estengué com un núvol surant.

—Ves-te'n ara —digué Ulmo—, no fos cas que el mar et devorés! Perquè Ossë obeeix la voluntat de Mandos, i està enfurismat, car és servent del Fat.

—Com vós maneu —va dir en Tuor—. Però, si escapo del Fat, què li he de dir a en Turgon?

—Si hi arribes —respongué Ulmo—, t'apareixeran les paraules al cap, i jo parlaré per la teva boca. Parla i no temis! I després fes allò que et diguin el teu cor i el teu valor. Agafa't fort al meu mantell, perquè així et protegiràs. N'alliberaré un de la còlera d'Ossë i serà el teu guia: sí, el darrer mariner del darrer vaixell que anirà cap a occident fins a l'enlairament de l'Estel. Torna ara a la terra!

—Ara mateix, senyor! Tanmateix, el meu cor enyora el mar.

I en aquest moment Ulmo alçà un corn poderós i feu sonar una única nota, al costat de la qual el bramul de la tempesta no era més que una ràfega de vent sobre un llac. I en sentir aquella nota, en sentir-se envoltat i cobert va pensar en Tuor que les costes de la Terra Mitjana s'esvanien, i va poder veure totes les aigües del món en una

gran visió: des de les venes de les terres fins a les goles dels rius, i des de les platges i estuaris fins a les profunditats. Va veure el Gran Mar a través de les seves regions inquietes, curulles de formes estranyes, fins i tot a les profunditats sense llum en les quals, entre la foscor permanent, ressonaven veus terribles a l'oïda mortal. Les seves planes immensurables les contemplà amb la ràpida vista dels Vàlar, esteses sense vent sota els ulls d'Anar, o lluents sota les banyes de la Lluna, o enlairades en turons de còlera que esclataven a les Illes Obagues,⁹ fins que molt lluny, a l'horitzó, i incomptables milles més enllà, hi albirà una muntanya que s'alzinava a una altura inimaginable i fregava un núvol brillant, i a sota hi refulgia una llarga onada. I quan mal-dava per sentir el so d'aquelles onades llunyanes, i per veure més clara la llum distant, la nota acabà, i ell restà sota el tro de la tempesta i un llampec de moltes branques va esquinxar els cels damunt seu. I Ulmo havia desaparegut, i en el mar tumultuós les salvatges onades d'Os-sè rompien contra els murs de Nevrast.

Aleshores en Tuor fugí de la fúria del mar, i amb gran esforç aconseguí tornar a les terrasses més altes, perquè el vent el llançava contra el penya-segat, i quan va arribar a dalt li doblègà els genolls. Entrà, doncs, un altre cop a la sala fosca i buida per refugiar-se, i hi restà tota la nit, assegut al tron de pedra d'en Turgon. Fins i tot les columnes tremolaven per la violència de la tempesta, i a en Tuor li va semblar que el vent era ple de laments i de gemecs salvatges. Malgrat tot, com que estava cansat, s'endormiscà unes quantes vegades, i l'assetjaren molts somnis, dels quals cap no li va romandre en la memòria tret d'un: la visió d'una illa, i al mig de l'illa una muntanya abrupta, i al darrere es ponía el sol, i les ombres pujaven cap al cel; però al damunt hi lluïa una única estrella enlluernadora.

Després del somni, en Tuor caigué en un son profund, perquè abans que acabés la nit la tempesta escampà i portà els núvols negres cap a l'est del món. Es despertà finalment amb una llum grisa, i s'aixecà del tron, i quan baixà a la sala en penombra la trobà plena d'aus marines refugiades de la tempesta; i va sortir quan els darrers estels s'apagaven a l'oest abans de l'arribada del dia. Llavors va veure que les grans onades de la nit havien arribat molt amunt de la ter-

ra, i havien llançat les crestes per damunt del penya-segat, i hi havia algues i pedres sobre les terrasses davant les portes. I en Tuor mirà a baix des de la terrassa més baixa i va veure, recolzat al mur entre les pedres i les deixalles, un elf tapat amb una capa grisa xopa de mar. Seia silenciós, contemplant les grans carenes d'onades més enllà de la ruïna de les platges. Tot estava quiet, i no se sentia res més que la remor de les onades de sota.

Mentre contemplava la silenciosa figura grisa, en Tuor recordà les paraules d'Ulmo, i li pujà als llavis un nom que no coneixia, i el digué en veu alta:

—Benvingut siguis, Voronwë! T'espero.¹⁰

Aleshores l'elf es va girar i va alçar el cap, i en veure la penetrant mirada dels seus ulls gris-mar, en Tuor va saber que pertanyia a l'alt poble dels nórdor. Però el temor i l'esbalaïment li creixeren en la mirada quan veié en Tuor palplantat damunt d'ell, vestit amb la gran capa, que era com una ombra sobre una cota de malles que li resplendia al pit.

Es van quedar així una estona, escodrinyant cadascun la cara de l'altre, i aleshores l'elf s'incorporà i va fer una reverència als peus d'en Tuor.

—Qui sou, senyor? —va dir—. Molt de temps he lluitat contra el mar encrespat. Digueu-me: hi ha hagut grans noves d'ençà que vaig deixar la terra? Ha estat vençuda l'Ombra? Ha sortit a la llum el poble ocult?

—No —respongué en Tuor—. L'Ombra s'allargassa, i els ocults continuen ocults.

Llavors en Voronwë el mirà molta estona en silenci.

—Però qui sou, vós? —tornà a preguntar—. Perquè fa molts anys que el meu poble va abandonar aquesta terra, i no hi ha viscut ningú des de llavors. I ara percebo que malgrat la vostra vestimenta no sou un d'ells, com havia pensat, sinó que sou de la nissaga dels homes.

—Sí —digué en Tuor—. I no ets tu el darrer mariner del darrer vaixell que sortí cap a occident des dels ports d'en Círdam?

—Ho soc —digué l'elf—. Soc Voronwë, fill d'Aranwë. Però no sé com és que sabeu el meu nom i el meu fat.